

Kostnads- och vinstmodeller för deltagare i projektet Jobbprepp

Bilaga till slutrapport

Knowledge for a better society

Oxford Research tar fram kunskapsbaserade beslutsunderlag åt kunder i offentlig sektor.

Vi är specialister på samhällsvetenskapliga analyser, utvärderingar och strategier med fokus på två breda områden: regional utveckling och näringslivsutveckling samt välfärd (arbetsmarknad, hälsa, omsorg och utbildning)

Vi arbetar tvärvetenskapligt och kombinerar tre kompetenser: akademisk kunskap och metod, strategisk förståelse samt förmåga att kommunicera på ett effektivt och tydligt sätt.

Våra kunder finns framför allt inom offentlig sektor på lokal, regional, nationell, nordisk och europeisk nivå. Oxford Research är en del av Oxford Group och European Network for Social and Economic Research (ENSR).

Oxford Research AB

Norrlandsgatan 11
111 43 Stockholm
Sweden
(+46) 8 24 07 00
office@oxfordresearch.se
www.oxfordresearch.se

Uppdragsgivare

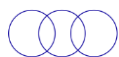
Jobbprepp – Värmdö Kommun

Projektperiod

Juli 2022 – Oktober 2022

Projektteam

Nils Brandsma
Maja Von Beckerath

The venn-diagram is a stylistic representation of Oxford Research's efforts to combine competences in research, strategy and communication, in providing knowledge for a better society.

Innehållsförteckning

1. Introduktion	3
2. Kostnader och vinster för Värmdö kommun	4
2.1 Kostnader i asylprocessen	4
2.2 Löneintäkter per deltagare	6
3. Livscykelmodeller	8
3.1 Scenario 1 - Lagerarbetare	9
3.2 Scenario 2 - Undersköterska	10
Referenser.....	12

Figurer och tabeller

Tabell 1: Statlig ersättning till Värmdö Kommun för hantering av asylsökande	4
Tabell 2 Kostnader för asylprocessen, mnkr.	5
Tabell 3: Löner för deltagare i projektet Jobbprepp, belopp i kr	6
Figur 1: Scenario 1 - Lagerarbetare	9
Figur 2: Scenario 2 - Undersköterska	10

1. Introduktion

Rapporten är framtagen som bilaga och underlag till slutrapporten för projektet Jobbprepp. Den ekonomiska analysen genomfördes under juli 2022 av Oxford Research på uppdrag av, och i kommunikation med, projektledare för Jobbprepp. Uppdraget syftade till att jämföra kostnaden för asylprocessen för Värmdö Kommun och Sverige, och sedan jämföra kostnaden med den samhällsvinst som åtnjuts av att projektets deltagare stannar och arbetar i Sverige. I **första kapitlet** presenterar vi den statliga ersättning som Värmdö Kommun får för att hantera sina asylkostnader. Sedan jämförs den statliga ersättningen med deltagarnas faktiska löner över tid, och visar hur den ekonomisk vinst de 45 deltagarna i Jobbprepp bidrar med per år. I det **andra kapitlet** genomför vi två *livscykelmodellsanalyser*, där vi har tagit fram kostnader och vinster över en livstid för två exempelindivider. Där jämförs asylkostnad och löner för två påhittade individer för att se hur lång tid det tar för att migranten ska ”betala för sig själv”, det vill säga ha tjänat mer pengar än de bidrag som betalats ut tidigare. Livscykelmodellerna är medvetet beräknade med låga inkomster över en livstid, och kan anses vara någon form av golv för samhällsvinsterna. I en av uträkningarna har en längre skolgång än vad som faktiskt erbjudits även antagits, för att se hur resultatet hade påverkats utan fullt lika strikta kriterier på skolgång. Poängen är som sagt inte att räkna ut precis vad som tjänats in utav de faktiska deltagarna ännu.

Projektet har ämnat att hjälpa ungdomar som kommit till Sverige och Värmdö Kommun att få arbete inom ramen för Nya Gymnasielagen (NGL). Målgruppen har varit ensamkommande barn som kom under 2015, majoriteten med afghanskt ursprung, och som helt eller delvis genomgått sin gymnasieutbildning i Värmdö kommun.

Denna bilaga beräknar kostnader för asylprocesser och skolgång, och jämför med rent ekonomiska vinster som finns efter att personen har kommit i arbete. Det ska nämnas att det innebär en viss etisk problematik att räkna på människor och livsöden i endast pengar. Det finns givetvis vinster utöver de pengar som individer tjänar genom förvärvsarbete, men dessa vinster kräver långt mycket mer avancerade modeller för att fångas. Många som omfattas av NGL väljer att utbilda sig inom bristyrken för att snabbt kunna hitta arbete, och därmed ha en chans att uppfylla kraven för att få ett permanent uppehållstillstånd. Vidare beräkningar och analyser skulle kunna undersöka vad alternativkostnaden för att utvisa dessa individer skulle bli. Vi har till exempel problem redan idag med brist på undersköterskor, delvis till följd av en åldrande befolkning, och alternativkostnaden för att utvisa potentiella undersköterskor skulle kunna räknas ut med mer tid och resurser.

Det vinster bilagan presenterar bör därmed ses som en liten del av en större samhällsvinst som projektet Jobbprepp har inneburit.

2. Kostnader och vinster för Värmdö kommun

I detta kapitel ska vi gå bortom exemplen och se hur Jobbprepp har tjänat Värmdö kommun. Först sammanställer vi några av de kostnader för samhället som asylprocessen innebär. I kapitel 2.1 visar vi beräkning för olika kostnader i asylprocessen, som även ligger till underlag för beräkningar i de räkneexempel som presenterades i i kapitel 3 (livscykelmodeller). I kapitel 2.2 räknar vi på de löner som deltagarna i projektet Jobbprepp faktiskt har, och sätter det i relation till de bidrag som Värmdö kommun får från staten för att hantera sina asylkostnader.

2.1 Kostnader i asylprocessen

Kommuner har rätt till ersättning från staten för vissa av de kostnader de har för asylsökande med flera. Kommuner har även rätt till ersättning för vissa kostnader de har för personer som ansökt om eller fått uppehållstillstånd. En del av de statliga ersättningarna betalas ut utan ansökan och en del behöver kommuner ansöka om.

År 2021 erhöll Värmdö följande bidrag för att täcka kostnaderna för asylhantering. Detta gäller alla asylärenden, och inte bara de som kom att omfattas av Nya Gymnasielagen och därmed potentiella deltagare i projektet Jobbprepp.

Tabell 1: Statlig ersättning till Värmdö Kommun för hantering av asylsökande

Ersättningar till Värmdö Kommun 2021	
U08 Ers t kommun för gymnasieskola (asylsökande m.fl.)	119 100
U08 Fast årlig ers t kommun för EKB asyl	500 000
U08 Rörlig årlig ers t kommun för EKB asyl	28 350
U08 Anvisningsschablon t kommun för EKB asyl	104 000
U08 Dygnschablon t kommun f EKB asyl	953 100
Totalt	1 704 550

Källa: Statlig ersättning till kommuner och regioner för asylsökande m.fl. år 2021, Migrationsverket

Asylprocessen pågår från det tillfälle då en person lämnar en asylansökan vid Migrationsverket till dess att personen antingen får ett uppehållstillstånd eller ett

lagakraftvunnet avvisningsbeslut. Den myndighet som är mest central i asylprocessen och även antar samlat ansvar är Migrationsverket.

I regeringens skrivelse (2003/04:53) framgår det att kostnader för asylprocessen påverkas av flera faktorer. Kostnaderna styrs främst av:

- Antalet asylsökande som kommer till Sverige
- Vistelsetiderna i Migrationsverkets mottagandesystem.

Antal registrerade personer i mottagandesystemet påverkas i sin tur främst av handläggningstider samt svårigheter att verkställa avvisning av asylsökande som inte beviljats uppehållstillstånd. Alltså är handläggningstiden och tiden det tar för att verkställa beslut två av de främsta flaskhalsarna som ökar kostnader för mottagandesystemet.

För att räkna ut hur mycket en enskild individs asylärende kostar har vi använt en uträkning där vi kan se detaljerade kostnader för asylprocessen. Den totala kostanden för asylprocessen uppgick till 3 294 miljoner kronor år 2002 enligt regeringens skrivelse (2003/04:53). Se tabell nedan för detaljerad kostnadsbeskrivning.

Tabell 2 Kostnader för asylprocessen, mnkr.

Anslag	Utfall 2002, tkr
12:1 Migrationsverket	288
12:2 Mottagande av asylsökande	2720
12:3 Migrationspolitiska åtgärder	9
12:4 Utlänningsnämnden	68
12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	116
12:6 Utresor för avvisade och utvisade	93
Totalt	3294

Källa: Regeringens skrivelse 2003/04:53 - Resultat och kostnader i asylprocessen

Totalt var drygt 39 600 personer registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem 2002. Räknar vi med att alla asylsökande kostat lika mycket kan vi anta att varje asylprocess kostade cirka SEK 83 182 per person i 2002 penningvärde. Om vi korrigerar detta för 2016 penningvärde, när ungdomarna som deltagit i Jobbprepps asylprocess startade, kostade asylprocessen cirka SEK 96 475. Om vi kan bortse från att ungdomarna inte har inneburit en kostnad för anslag 12:6 (vilket är kostnad för utvisning) kan vi alltså anta att ungdomarnas asylprocess kostade cirka SEK 93 747 per person i 2016 års penningvärde.

2.2 Löneintäkter per deltagare

Tabell 3 visar löner för varje individ som deltagit i projektet Jobbprepp, vilket redovisas i kolumnen ”lön”. Denna är sedan omräknad till en årslön i kolumnen till höger. För att beräkna totala vinsten för samhället som projektet innebär räknas årslönerna för samtliga deltagare ihop, och slutsumman för allas löner per år blir då 13,3 miljoner kronor.

Kolumnerna bredvid är återigen räkneexempel för att sätta dessa löner i kontext till kostnader för asylprocesser. Vi har valt att räkna med de kostnader som Värmdö kommun fick ersättning av staten för 2021, och sedan räknar vi på hur många individers årslöner motsvarar ersättningsbeloppet. Svaret är att efter fyra personers inkomster täcks beloppet som staten bidrar med för att Värmdö ska hantera sin migrationskostnad. Återigen är detta ett räkneexempel, som på flera sätt inte nödvändigtvis motsvarar verkligheten. Dels kan vissa ha genomgått majoriteten av sin migrationsprocess i en annan kommun, vilket inte skulle innebära en lägre kostnad för Värmdö kommun, men dels kan en person fått sitt arbete efter skolgången i en annan kommun, och därmed betalar skatt i annan kommun. Oavsett innebär migrationshanteringen en kostnad någonstans i Sverige, och likaså är förvärvsinkomsterna en vinst oavsett vart arbetet utförs.

Även denna tabell är räknad något i underkant. Det är vanligt att lön kompletteras med tillägg för exempelvis obekvämt arbetstid, vilket kan göra att vissa personer i själva verket har en högre månadslön. Vi har i beräkningen endast valt att göra analysen på grundlönen.

Tabell 3: Löner för deltagare i projektet Jobbprepp, belopp i kr

Antal deltagare	Lön	Årslön (Lön * 12)	Akkumulerad årslön	Migrationskostnad/år Värmdö kommun (2021)	Skillnad (akkumulerad årslön – Migrationskostnad 2021)
1	35000	420000	420000	1704550	-1284550
2	35000	420000	840000	1704550	-864550
3	33000	396000	1236000	1704550	-468550
4	30000	360000	1596000	1704550	-108550
5	30000	360000	1956000	1704550	251450
6	30000	360000	2316000	1704550	611450
7	28000	336000	2652000	1704550	947450
8	28000	336000	2988000	1704550	1283450
9	28000	336000	3324000	1704550	1619450
10	28000	336000	3660000	1704550	1955450

11	28000	336000	3996000	1704550	2291450
12	28000	336000	4332000	1704550	2627450
13	26500	318000	4650000	1704550	2945450
14	26000	312000	4962000	1704550	3257450
15	26000	312000	5274000	1704550	3569450
16	26000	312000	5586000	1704550	3881450
17	25000	300000	5886000	1704550	4181450
18	25000	300000	6186000	1704550	4481450
19	25000	300000	6486000	1704550	4781450
20	25000	300000	6786000	1704550	5081450
21	25000	300000	7086000	1704550	5381450
22	25000	300000	7386000	1704550	5681450
23	24000	288000	7674000	1704550	5969450
24	24000	288000	7962000	1704550	6257450
25	24000	288000	8250000	1704550	6545450
26	24000	288000	8538000	1704550	6833450
27	24000	288000	8826000	1704550	7121450
28	24000	288000	9114000	1704550	7409450
29	24000	288000	9402000	1704550	7697450
30	24000	288000	9690000	1704550	7985450
31	24000	288000	9978000	1704550	8273450
32	24000	288000	10266000	1704550	8561450
33	23000	276000	10542000	1704550	8837450
34	23000	276000	10818000	1704550	9113450
35	23000	276000	11094000	1704550	9389450
36	23000	276000	11370000	1704550	9665450
37	22000	264000	11634000	1704550	9929450
38	21000	252000	11886000	1704550	10181450
39	18000	216000	12102000	1704550	10397450
40	18000	216000	12318000	1704550	10613450

41	18000	216000	12534000	1704550	10829450
42	18000	216000	12750000	1704550	11045450
43	18000	216000	12966000	1704550	11261450
44	18000	216000	13182000	1704550	11477450
45	10000	120000	13302000	1704550	11597450

Källa: Jobbprepp

3. Livscykelmodeller

I livscykelmodellerna presenteras två räkneexempel på hur inkomster ackumuleras under en livstid. Det är viktigt att poängtera att scenarierna är räkneexempel, och inte baserade på realistiska lönetrappor en individ kan se över en livstid.

Modellernas mening är att illustrera hur lång tid det tar för två exempelindivider att betala för sig själv givet ett visst arbete i en viss situation. Det är inte så invandringssystemet fungerar idag, att en invandrad person har en "samhällsskuld" som ska betalas av, men det kan vara nyttigt att sätta kostnader för skola och asylprocess i en kontext där denna process och skolgång leder till lönearbete. I båda modellerna har lönerna beräknats lågt för att inte ge en förskönad bild av hur snabbt det går att betala av sin skola och asylprocess, men samtidigt att detta inte tar särskilt lång tid även för yrken med lång skolgång och låg lön. Svensk lönebildning sker generellt genom årlig höjning av lön, där båda exempelyrken (lagerarbete och undersköterska) i nästan alla fall har årliga löneökningar i den takt som kollektivt förhandlats fram. Dessa är inte med i beräkningarna, men om de skulle varit med hade vi behövt anta en inflation över tid, vilket ändå skulle försvårat kalkylationen utan att den blir mer talande. Det sista som inte tagits med i modellen är eventuella karriärhopp som betyder en större ökning i lön. Det ska poängteras att det viktigaste med modellerna inte är att visa hur mycket någon kan tjäna under en livstid, utan snarare sätta en lågt räknad livstidsinkomst i relation till en initial samhällsinvestering.

Slutligen, så har inkomsten delats upp i två bitar, vilket är skatteinkomst och konsumtion. Meningen här är att visa vad som blir rena skatteinkomster på lönen (exklusive den del av lönen som är arbetsgivaravgiften), och den del som är disponibel inkomst. Att skatten räknas som en samhällsvinst är intuitivt att förstå, men varför exemplifierar vi även den disponibla inkomsten som samhällsvinst? Svaret är flera anledningar, och det är vanligt att inkludera i nationalekonomiska modeller av dessa slag. Bland annat räknar man med att allt som blir över på lönen kommer att konsumeras, antingen direkt eller i framtiden (genom besparingar). Förutom att denna konsumtion i de flesta fall är belagda med en egen skatt (moms) leder det också till att de företag eller individer får en inkomst som kan

användas till att till exempel betala löner och göra investeringar. Även om inte hela lönen konsumeras, utan i stället sparas för senare konsumtion räknas det in i individens livscykelkonsumtion.

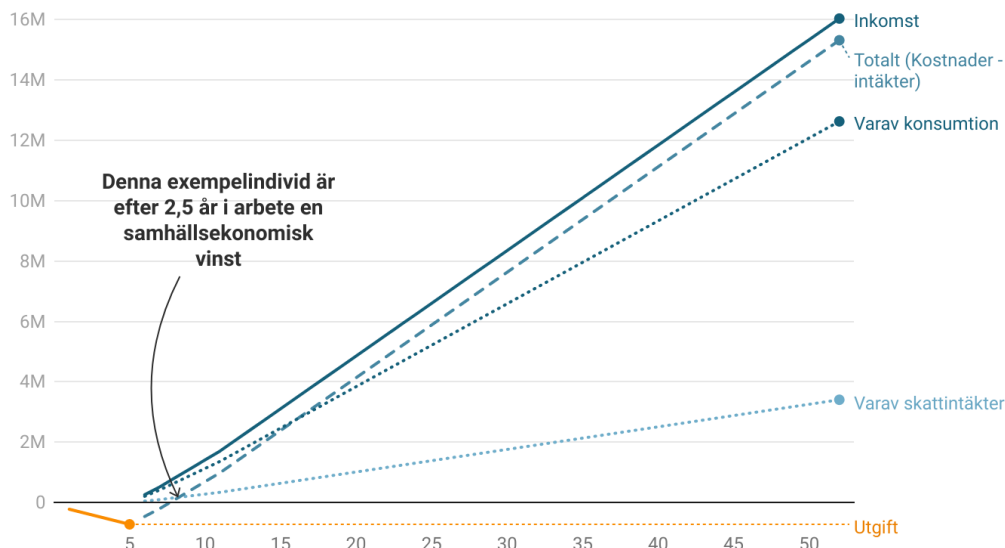
I modellen har några nyckeltal för kostnader tagits fram. Dels har varje år på gymnasiet beräknats kosta SEK 125 000, och varje år på Komvux kostat SEK 52 000. Vidare har vi tagit med beloppet för asylprocessen som redovisats i Tabell 2 **Kostnader för asylprocessen, mnkr.** det vill säga SEK 93 747.

3.1 Scenario 1 - Lagerarbetare

Det första scenariot är en deltagare i projektet som går gymnasiet och sedan får jobb som lagerarbetare. Lönen vi har räknat med sker i en trappa med tre steg, först med två år av ingångslön på SEK 21 700, därefter 5 år med SEK 24 800, vilket är medellön för arbetare med ingen eller lite erfarenhet, och i resten av modellen tjänar personen SEK 29 100.

Totalt har vi räknat att kostnaderna för samhället för gymnasieinskolningen och asylprocessen kostat SEK 718 747 efter 5 år. Detta belopp betalas av genom rena skatteinkomster på lönen efter 9 år. Räknar man den totala ekonomiska vinsten, det vill säga både skatteinkomster och vinst genom konsumtion, har lagerarbetaren blivit en nettovinst för samhället efter endast 2,5 år, eller efter totalt 8 år i Sverige.

Figur 1: Scenario 1 - Lagerarbetare

Källa: författarens egna beräkningar

På Y-axeln visas den totala kostnaden eller vinsten för exempelindivid. Den utgörs av utgifter och inkomster, där inkomst är uppdelat på skatteinkomster och konsumtionsinkomster. I linjen *Totalt (kostnader-intäkter)* är de initiala kostnaderna från

asylprocess och skolgång avräknade inkomsterna, för att se hur lång tid det tar för inkomsterna att väga över de initiala kostnaderna.

Räknat på att deltagaren kom när hen var 16 år och går i pension när hen nått 67 års ålder har de totala skatteintäkterna nått SEK 3 405 972. Den totala nettovinsten, det vill säga både skattevinster och konsumtion, är SEK 16 028 400 i dagens penningvärde.

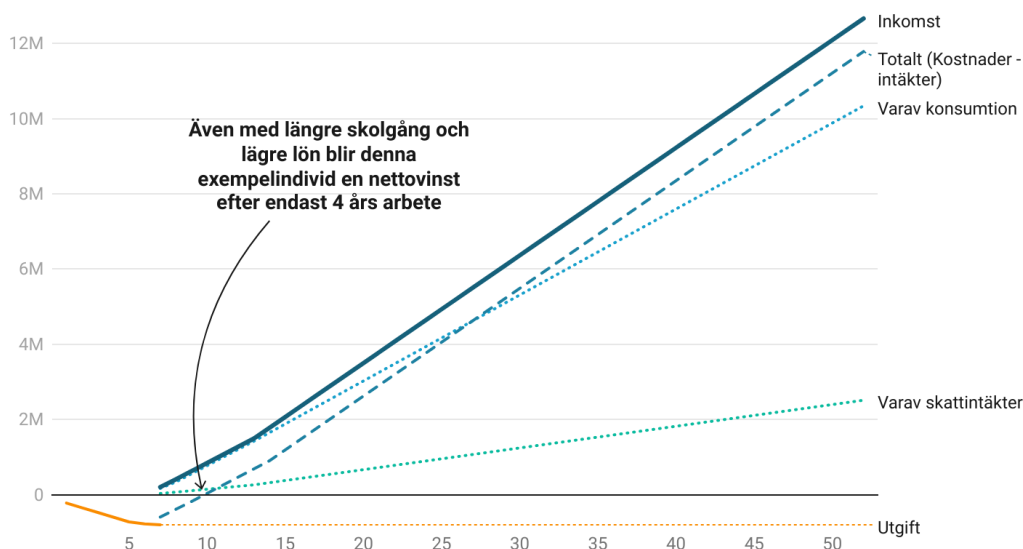
3.2 Scenario 2 - Undersköterska

I det andra scenariot har vi en undersköterska som kompletterar sin gymnasieutbildning med ett och ett halvt års studier på Komvux, och därmed har en initialt högre samhällskostnad. Vidare är lönen lägre för denna undersköterska. De första två åren tjänar undersköterskan SEK 17 200, de efterföljande fem åren tjänar SEK 18 100, och resten av livet får personen en månadslön på SEK 23 850.

Detta scenario är menat att räknas lågt, för att illustrera att samhällsvinsten även med överdrivna beräkningar. I nästa kapitel, där vi ser på lönebildningen för varje deltagare i Jobbprepp ser vi att ingen tjänar mindre än SEK 18 000 i startskedet av sin karriär, och därmed kan denna beräkning ses som ett golv för samhällsvinsten per individ.¹

Totalt kostar utbildningsåren SEK 803 958, vilket inkluderar asylkostnader, gymnasieutbildning och ett och ett halvt års Komvuxutbildning. I rena skatteinkomster tjänas detta in efter 16 år som undersköterska. Inräknat konsumtionen, det vill säga den totala samhällsekonomiska effekten, betalar undersköterskan för alla sina samhällskostnader efter 4 år av arbete.

Figur 2: Scenario 2 - Undersköterska

Källa: författarens egna beräkningar

¹ En person i Jobbprepp ”tjänar” SEK 10 000 per månad för tillfället, men det ska noteras att han fortfarande studerade när siffrorna hämtades

När personen går i pension, har den totala samhällsekonomiska vinsten nått SEK 12 660 600, räknat i skatteinkomster och konsumtion. Värt att poängtera i det här fallet är att undersköterskor är ett bristyrke, och därför kan den samhällsekonomiska vinsten inte endast mätas i de pengarna som tjänas in under yrkeslivet.

Referenser

Migrationsverket (2022) *Statlig ersättning till kommuner och regioner för asylsökande m.fl. år 2021*. Hämtas: <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Statlig-ersattning.html> Senast öppnad 2022-10-05

Justitiedepartementet (2004) *Regeringens skrivelse 2003/04:53 Resultat och kostnader i asylprocessen*. Hämtas: <https://www.regeringen.se/49bb68/contentassets/c7ea14bbaa1e454e8036fbfff12704ce/resultat-och-kostnader-i-asylprocessen> Senast öppnad 2022-10-05

OXFORD RESEARCH

Denmark

Oxford Research A/S
Vesterbrogade 149, Bld. 12
3rd floor, 1620 Copenhagen V
office@oxfordresearch.dk

Norway

Oxford Research AS
Østre Strandgate 12
4610 Kristiansand
post@oxford.no

Sweden

Oxford Research AB
Norrandsgatan 11
111 43 Stockholm
office@oxfordresearch.se

Finland

Oxford Research Oy
Eteläinen Hesperiankatu 18
LH 2, 00100 Helsinki
office@oxfordresearch.fi

Baltics/Riga

Oxford Research Baltics SIA
Kr.Valdemara 23-37, k.2
LV-1010, Riga
info@oxfordresearch.lv

Belgium/Brussels

Oxford Research c/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
office@oxfordresearch.eu